2. Ad Nrul 206 : Învăţătúră préoţilorŭ pe scurtŭ. D[e] şépte táĭne ale Beseáricíĭ, cu drépte dovedíri den Právila Sfinţilorŭ Părínţi.

Acumu tipărítă în dzílele prealuminátului şi înălţátului Domnŭ şi oblăduitóriu a toată Ţára Moldóvii. Io Grigorie, G. Voevodulŭ.

Cu porunca şi cu toată cheltuiála a Preasfinţituluĭ Mitropolítŭ Kir. Antonie. In sfânta Mitropolie în Iaşi. La anulŭ de la zidirea lumiĭ 7240 (= 1732).

In 4⁰ mic. Suprafaţa tipărită 160×100 mm. 32 foi tipărite nenumerotate.

Face parte din donaţiunea Gh. Sion.

3. Ad Nrul 524: Titlul dat în Bibliografie după Picot nu corespunde întocmai celui adevărat, care e următorul :

Domaşnie razgovorьi. ruskiee, i moldavskie. Spriĭatelьskimi Komplementamьi.

De ale casii voarbe. rusăşti şi moldoveneşti. Cu priinčoasă complementuri. 1789. Goda. Oktĭavrĭa 20, dnĭa.

Pečatano vъ gorodea Iassahŭ, protoiereemъ moldavskimъ, Voloskimъ, i Besarabskimъ, Mihailomъ Strilbiţkimъ, vъ sobstvennoĭ svoeĭ tipografii.

In 4⁰ mic. Suprafaţa tipărită 120×75 mm. Cuprinde foaia cu titlu (care are pe verso text grecesc, rusesc şi românesc) + cuprinsul pe 12 pagini + 1 foaie cu text rusesc şi grecesc + 192 pagini numerotate. Pagina ultimă poartă numărul 193, dar de fapt nu sânt decât 192, deoarece pagina 49 a sărit-o, iar în locul ei e pusă pagina 57.

Face parte din donaţiunea Gh. Sion.

„Bibliografia rom." o înregistrează înaintea altei cărţi a lui Strelbiţchi intitulată: Inscurtă adunare a numelor, Iaşi 1789, deşi ar fi trebuit pusă în urma acesteia, deoarece a apărut după ea, cum reiese din prefaţa acesteia din urmă, unde anunţă dialogurile care le înregistrăm mai sus cu următoarele cuvinte: „carte a vorbelorŭ, care la desăvârşită pravila limbilorŭ moldoveneşti şi ruseşti va veni". *Cuv. d. bătr.* I 260.

Face parte din biblioteca cumpărată de la Gr. Creţu.

C. Lacea.

O rectificare.

P. Skok în articolul său *Gibt es altgermanische Bestandteile im Rumänischen?* în *ZRPh.*, XLIII² (1923), p. 188 înşiră între cuvintele aparţinătoare radicalului *bot-, but-* şi numele serbo-

BDD-A14709 © 1922-1923 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:52

croate de mere: *botola*, *butola*, *-ula*, *-ača -enka* Kroatien, *butļa* in Serbien, Ak. Rj.[1] I, 749. „Zu grunde liegt ihnen wohl die Idee des Dicken, cf. skr. *bùtica*, papaveris caput, Ak. I, 748".

Fără a mă puteà pronunţà în privinţa elementului din urmă, explicarea numirilor de mere dată de Skok însă cred că e greşită.

In numirile citate avem de a face cu ung. *batul* (*alma*), iar acesta e un împrumut din româneşte, trecut la Unguri, cum arată fonetismul, prin Saşi la care se găseşte *batuln-apəl* = „Batullenapfel, vorzügliche Tafelfrucht (Siebenbürger Spezialität)"[1].

In româneşte această străveche specialitate de mere ardeleneşti se numeşte: *măr pătul*, plur. *mere pătule*. Asupra originii cuvântului românesc, din care derivă pe cel unguresc, ne lămureşte *Molnár István* în *Magyar pomologia*, o lucrare foarte frumos ilustrată, publicată de ministerul unguresc al agriculturii (v. tabela respectivă), din care reproducem în traducere: „Provenienţa îi e necunoscută; e probabil însă că s'a lăţit din sămânţa ivită pe cursul Mureşului şi de-aici a trecut nu numai în celelalte părţi ale ţării, ci şi în străinetate unde aceste mere sânt foarte căutate pe piaţă. Numele se crede că se trage din cuvântul românesc *pătul*, care însemnează partea de jos, fundul căpiţei şi clăii In lipsă de pivniţi Românii adecă toamna aşează merele pe „pătulele" clăii de fân şi le acoper, iar primăvara luând fânul de de-asupra, vând pe preţ bun merele îngălbenite frumos".

Această părere o susţine şi G. Alexics, *MNyr.* XXXVIII, 17—18, care respingând derivarea lui *pătul* din **patublum* < *patibulum* dată de I.-A. Candrea (cf. *Conv. lit.* XXXIX, 425—428), crede, împreună cu Puşcariu, că acesta e un derivat al lui *pat* (cf. şi forma *pătúĭu* în Romanaţi, ap. G. Weigand, VII. *Jahresbericht*, 86 şi ar. *pătul'ŭ*)[2].

Avem de adăugat numai că forma *mere batule* s. *bătule*, care se aude şi ea în româneşte, este mai nouă şi e rezultată din reprimirea cuvântului din ungureşte şi săseşte prin pomologii oficiali[3].

N. Drăganu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

[1] Kisch, *NWW.*, p. 8 şi A. Schullerus, *S.-s. Wb.*, fasc. I, p. 418.

[2] Tot din româneşte a mai trecut în ungureşte încă o numire de mere străvechi ardeleneşti: *pojnik*, *ponyik* alma „Ponikapfel" < *măr poienic*, *poĭnic* deci care se produce în *poieni* (plur. lui *poiană* < p. sl. *poljana* „campus, portio, pars terrae"), fapt pe care-l constată iarăşi Molnár şi Alexics în lucrările citate.

[3] Cf. şi descrierea şi istoria acestor mere dată la A. Schullerus, *l. c.*, care se deosebeşte în parte de cea schiţată mai sus.

BDD-A14709 © 1922-1923 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:52